

Wymagania edukacyjne

Geografia

Klasa 5

Tabelaryczne ujęcie szczegółowych wymagań edukacyjnych dla uczniów bez dostosowań

Ocena	Wymagania edukacyjne
niedostateczny (1)	Uczeń nie opanował wiadomości i umiejętności określonych podstawą programową.
dopuszczający (2)	Uczeń: • z pomocą nauczyciela wskazuje na mapie półkule, poziomice, krainy geograficzne, strefy krajobrazowe Ziemi • wymienia kontynenty i oceany, formy ukształtowania powierzchni • nazywa pasy rzeźby i ich główne elementy środowiska geograficznego • określa położenie Warszawy • z pomocą nauczyciela opisuje położenie poszczególnych stref krajobrazowych na Ziemi • z pomocą nauczyciela odczytuje z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów.
dostateczny (3)	Uczeń:

Ocena	Wymagania edukacyjne
	- wymienia źródła wiedzy geograficznej - wskazuje na globusie i mapie świata: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe - nazywa elementy mapy i wskazuje na mapie znaki z legendy - oblicza wysokość względną, odczytuje wartości poziomice - wskazuje na mapie kierunki geograficzne, kontynenty, oceany - określa swoimi słowami, czym są formy ukształtowania powierzchni - nazywa pasy rzeźby, wskazuje je na mapie, określa ich cechy charakterystyczne - nazywa i omawia typy krajobrazów - wyjaśnia układ przestrzenny poszczególnych stref klimatyczno-krajobrazowych na świecie - przyporządkuje ilustrację każdej ze stref do jej położenia na mapie świata - omawia na podstawie wykresu temperatur i opadów oraz map klimatycznych cechy i zasięg poszczególnych klimatów - podaje przykłady roślin i zwierząt żyjących w poszczególnych strefach klimatycznych.
dobry (4)	Uczeń: - poprawnie definiuje pojęcia: geografia, środowisko przyrodnicze i geograficzne, bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe - stosuje legendę do odczytywania informacji

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• wyjaśnia do czego służy skala • rozpoznaje na mapie składniki krajobrazu • odczytuje z rysunku poziomicowego formy terenu, wysokość bezwzględną • potrafi orientować mapę i wskazać w terenie główne kierunki geograficzne na podstawie mapy • omawia położenie kontynentów i oceanów na mapie i względem siebie • wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni • przedstawia główne cechy krajobrazowe pasów rzeźby • nazywa przykładowe krainy wchodzące w skład danego pasa rzeźby • rozpoznaje krajobrazy krain po opisach • wymienia najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu oraz wskazuje je na mapie • wskazuje w terenie obiekty antropogeniczne i naturalne • podaje przykłady przystosowań organizmów do życia w różnych strefach krajobrazowych • porównuje warunki klimatyczne i krajobrazowe różnych stref • rozpoznaje krajobrazy świata na fotografiach • omawia wpływ warunków klimatycznych na warunki życia ludzi.
bardzo dobry (5)	Uczeń: • bezbłędnie definiuje długość i szerokość geograficzną

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• opisuje cechy południków i równoleżników, odczytuje położenie punktów na mapie • korzystając ze skali mapy oblicza odległości między wybranymi obiektami • korzystając ze znaków umownych, odczytuje informacje z mapy fizycznej Polski • odczytuje wysokość bezwzględną z rysunku poziomicowego i oblicza wysokość względną wzniesienia • wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni na poszczególnych kontynentach • określa trasy pierwszych wypraw geograficznych • przedstawia główne cechy krajobrazów Polski, wykazuje ich zróżnicowanie • nazywa i wskazuje na mapie przykładowe krainy wchodzące w skład danego pasa rzeźby • omawia na przykładach wpływ gospodarki człowieka na zmiany w krajobrazie • rozpoznaje krajobrazy krain w opisach oraz na filmach i ilustracjach • przedstawia podstawowe zależności między składnikami krajobrazów w regionach • opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu oraz wskazuje je na mapie • wyjaśnia związek pomiędzy występowaniem stref oświetlenia Ziemi a zróżnicowaniem krajobrazowym świata • wykazuje i uzasadnia wpływ warunków klimatycznych i krajobrazowych na życie człowieka.
celujący (6)	Uczeń: • doskonale opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności.

Tabelaryczne ujęcie szczegółowych wymagań edukacyjnych dostosowanych do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia z ryzykiem dysleksji rozwojowej, dysleksją rozwojową, dysortografią, dysgrafią, dyskalkulią

W przypadku dysgrafii nie jest wymagana precyzja przy tworzeniu rysunków, schematów. Akceptowane jest pismo drukowane i prace domowe pisane na komputerze.

W przypadku dyskalkulii oceniany jest przede wszystkim tok rozumowania, a nie techniczna strona liczenia.

Ocena	Wymagania edukacyjne
niedostateczny (1)	Uczeń nie opanował wiadomości i umiejętności określonych podstawą programową.
dopuszczający (2)	Uczeń: • z pomocą nauczyciela uczeń wskazuje na mapie półkule, połonice, krainy geograficzne, strefy krajobrazowe Ziemi • wymienia kontynenty i oceany, formy ukształtowania powierzchni • pracując w swoim tempie, umie nazywać pasy rzeźby i ich główne elementy środowiska geograficznego • z pomocą nauczyciela określa położenie Warszawy • z pomocą nauczyciela, pracując we własnym tempie, opisuje położenie poszczególnych stref

Ocena	Wymagania edukacyjne
	krajobrazowych na Ziemi z pomocą nauczyciela, pracując we własnym tempie odczytuje z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów.
dostateczny (3)	Uczeń: - wymienia źródła wiedzy geograficznej - z pomocą nauczyciela, w wydłużonym czasie, wskazuje na globusie i mapie świata: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe - nazywa elementy mapy i wskazuje na mapie, pracując we własnym tempie, znaki z legendy - pracując we własnym tempie, oblicza wysokość względną, odczytuje wartości poziomice - z pomocą nauczyciela wskazuje na mapie kierunki geograficzne, kontynenty, oceany - określa swoimi słowami, czym są formy ukształtowania powierzchni - nazywa pasy rzeźby, wskazuje je na mapie z pomocą nauczyciela, określa ich cechy charakterystyczne - nazywa i omawia typy krajobrazów - wyjaśnia, po zadaniu pytań pomocniczych, układ przestrzenny poszczególnych stref klimatyczno-krajobrazowych na świecie - przyporządkuje, z pomocą nauczyciela, ilustrację każdej ze stref do jej położenia na mapie świata - omawia, z pomocą nauczyciela, pracując we własnym tempie, na podstawie wykresu temperatur i

Ocena	Wymagania edukacyjne
	opadów oraz map klimatycznych cechy i zasięg poszczególnych klimatów • podaje przykłady roślin i zwierząt żyjących w poszczególnych strefach klimatycznych.
dobry (4)	Uczeń: • definiuje pojęcia: geografia, środowisko przyrodnicze i geograficzne, bieguny, równik, południk zerowy i 180, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe • stosuje, po naprowadzeniu przez nauczyciela, legendę do odczytywania informacji • wyjaśnia do czego służy skala • rozpoznaje na mapie, po naprowadzeniu przez nauczyciela, składniki krajobrazu • odczytuje z pomocą nauczyciela z rysunku poziomicowego formy terenu, wysokość bezwzględną • potrafi, z pomocą nauczyciela, orientować mapę i wskazać w terenie główne kierunki geograficzne na podstawie mapy • omawia, po zadaniu pytań pomocniczych, położenie kontynentów i oceanów na mapie i względem siebie • wskazuje, po naprowadzeniu przez nauczyciela, na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni • przedstawia główne cechy krajobrazowe pasów rzeźby • nazywa, pracując we własnym tempie, przykładowe krainy wchodzące w skład danego pasa rzeźby • pracując we własnym tempie, dzieląc teksty na mniejsze części, rozpoznaje krajobrazy krain po opisach

Ocena	Wymagania edukacyjne
	- wymienia najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu oraz, z pomocą nauczyciela, wskazuje je na mapie - wskazuje w terenie obiekty antropogeniczne i naturalne - podaje przykłady przystosowań organizmów do życia w różnych strefach krajobrazowych - porównuje warunki klimatyczne i krajobrazowe różnych stref - rozpoznaje krajobrazy świata na fotografiach - omawia wpływ warunków klimatycznych na warunki życia ludzi.
bardzo dobry (5)	Uczeń: - po naprowadzeniu przez nauczyciela, definiuje długość i szerokość geograficzną - opisuje cechy południków i równoleżników - pracując we własnym tempie, z pomocą nauczyciela, odczytuje położenie punktów na mapie - korzystając ze skali mapy oblicza odległości między wybranymi obiektami - korzystając ze znaków umownych, po naprowadzeniu przez nauczyciela, odczytuje informacje z mapy fizycznej Polski - z pomocą nauczyciela, odczytuje wysokość bezwzględną z rysunku poziomicowego i oblicza wysokość względną wzniesienia - z pomocą nauczyciela wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni na poszczególnych kontynentach

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• z pomocą nauczyciela określa trasy pierwszych wypraw geograficznych • przedstawia główne cechy krajobrazów Polski, wykazuje ich zróżnicowanie • z pomocą nauczyciela, pracując we własnym tempie, nazywa i wskazuje na mapie przykładowe krainy wchodzące w skład danego pasa rzeźby • omawia na przykładach wpływ gospodarki człowieka na zmiany w krajobrazie • pracując we własnym tempie, dzieląc teksty na mniejsze części, rozpoznaje krajobrazy krain w opisach oraz na filmach i ilustracjach • przedstawia podstawowe zależności między składnikami krajobrazów w regionach • opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu oraz, z pomocą nauczyciela, wskazuje je na mapie • po zadaniu pytań pomocniczych przez nauczyciela, wyjaśnia związek pomiędzy występowaniem stref oświetlenia Ziemi a zróżnicowaniem krajobrazowym świata • wykazuje i uzasadnia wpływ warunków klimatycznych i krajobrazowych na życie człowieka.
celujący (6)	Uczeń: • opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej • samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o wyższym niż w przypadku oceny bardzo dobrej stopniu trudności.

Tabelaryczne ujęcie szczegółowych wymagań edukacyjnych dostosowanych do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia z niezdiagnozowanymi trudnościami szkolnymi, obniżoną sprawnością intelektualną, deficytami/dysharmonią rozwojową, zaburzeniami mowy, obniżeniem funkcji wzrokowych i słuchowych

Ocena	Wymagania edukacyjne
Niedostateczny (1)	Uczeń nie opanował wiadomości i umiejętności określonych podstawą programową.
dopuszczający (2)	Uczeń: • z pomocą nauczyciela uczeń wskazuje na mapie półkule, poziomice, krainy geograficzne, strefy krajobrazowe Ziemi • wymienia kontynenty i oceany, formy ukształtowania powierzchni • pracując w swoim tempie, umie nazywać pasy rzeźby i ich główne elementy środowiska geograficznego • z pomocą nauczyciela określa położenie Warszawy • z pomocą nauczyciela, pracując we własnym tempie, opisuje położenie poszczególnych stref krajobrazowych na Ziemi • z niewielką pomocą nauczyciela, pracując we własnym tempie odczytuje z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów.
dostateczny (3)	Uczeń: • uczeń wymienia źródła wiedzy geograficznej

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• z pomocą nauczyciela, w wydłużonym czasie, wskazuje na globusie i mapie świata: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe • nazywa elementy mapy i wskazuje na mapie, pracując we własnym tempie, znaki z legendy • z niewielką pomocą nauczyciela oblicza wysokość względną, odczytuje wartości poziomice • z niewielką pomocą nauczyciela wskazuje na mapie kierunki geograficzne, kontynenty, oceany • określa swoimi słowami, czym są formy ukształtowania powierzchni • nazywa pasy rzeźby, wskazuje je na mapie z pomocą nauczyciela, określa ich cechy charakterystyczne • nazywa i omawia typy krajobrazów • wyjaśnia, po zadaniu pytań pomocniczych, układ przestrzenny poszczególnych stref klimatyczno-krajobrazowych na świecie • przyporządkuje, z pomocą nauczyciela, ilustrację każdej ze stref do jej położenia na mapie świata • omawia, z pomocą nauczyciela, pracując we własnym tempie, na podstawie wykresu temperatur i opadów oraz map klimatycznych cechy i zasięg poszczególnych klimatów • podaje przykłady roślin i zwierząt żyjących w poszczególnych strefach klimatycznych.
dobry (4)	Uczeń: • definiuje pojęcia: geografia, środowisko przyrodnicze i geograficzne, bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• stosuje legendę do odczytywania informacji • wyjaśnia do czego służy skala • rozpoznaje na mapie, po naprowadzeniu przez nauczyciela, składniki krajobrazu • odczytuje z pomocą nauczyciela z rysunku poziomicowego formy terenu, wysokość bezwzględną • potrafi, z niewielką pomocą nauczyciela, orientować mapę i wskazać w terenie główne kierunki geograficzne na podstawie mapy • omawia, po zadaniu pytań pomocniczych, położenie kontynentów i oceanów na mapie i względem siebie • wskazuje na mapie, po naprowadzeniu przez nauczyciela, wielkie formy ukształtowania powierzchni • przedstawia główne cechy krajobrazowe pasów rzeźby • nazywa, pracując we własnym tempie, przykładowe krainy wchodzące w skład danego pasa rzeźby • pracując we własnym tempie, dzieląc teksty na mniejsze części, rozpoznaje krajobrazy krain po opisach • wymienia najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu oraz, z pomocą nauczyciela, wskazuje je na mapie • wskazuje w terenie obiekty antropogeniczne i naturalne • podaje przykłady przystosowań organizmów do życia w różnych strefach krajobrazowych • porównuje warunki klimatyczne i krajobrazowe różnych stref • rozpoznaje krajobrazy świata na fotografiach

Ocena	Wymagania edukacyjne
	omawia wpływ warunków klimatycznych na warunki życia ludzi.
bardzo dobry (5)	Uczeń: - po naprowadzeniu przez nauczyciela, definiuje długość i szerokość geograficzną - opisuje cechy południków i równoleżników - pracując we własnym tempie, z niewielką pomocą nauczyciela, odczytuje położenie punktów na mapie - korzystając ze skali mapy oblicza odległości między wybranymi obiektami - korzystając ze znaków umownych, po naprowadzeniu przez nauczyciela, odczytuje informacje z mapy fizycznej Polski - z pomocą nauczyciela, odczytuje wysokość bezwzględną z rysunku poziomicowego i oblicza wysokość względną wzniesienia - z pomocą nauczyciela wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni na poszczególnych kontynentach - z pomocą nauczyciela określa trasy pierwszych wypraw geograficznych - przedstawia główne cechy krajobrazów Polski, wykazuje ich zróżnicowanie - z pomocą nauczyciela, pracując we własnym tempie, nazywa i wskazuje na mapie przykładowe krainy wchodzące w skład danego pasa rzeźby - omawia na przykładach wpływ gospodarki człowieka na zmiany w krajobrazie

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• pracując we własnym tempie, dzieląc teksty na mniejsze części, rozpoznaje krajobrazy krain w opisach oraz na filmach i ilustracjach • przedstawia podstawowe zależności między składnikami krajobrazów w regionach • opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu oraz z pomocą nauczyciela wskazuje je na mapie • po zadaniu pytań pomocniczych przez nauczyciela, wyjaśnia związek pomiędzy występowaniem stref oświetlenia Ziemi a zróżnicowaniem krajobrazowym świata • wykazuje i uzasadnia wpływ warunków klimatycznych i krajobrazowych na życie człowieka.
celujący (6)	Uczeń: • opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej • samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o wyższym niż w przypadku oceny bardzo dobrej stopniu trudności.

Tabelaryczne ujęcie szczegółowych wymagań edukacyjnych dostosowanych do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia z nadpobudliwością psychoruchową, ADHD, trudnościami z koncentracją uwagi, zaburzeniami emocjonalnymi, zaburzeniami w relacjach społecznych

Ocena	Wymagania edukacyjne
niedostateczny (1)	Uczeń nie opanował wiadomości i umiejętności określonych podstawą programową.

Ocena	Wymagania edukacyjne
dopuszczający (2)	Uczeń: • po naprowadzeniu przez nauczyciela wskazuje na mapie półkule, połonice, krajny geograficzne, strefy krajobrazowe Ziemi • wymienia kontynenty i oceany, formy ukształtowania powierzchni • pracując we własnym tempie nazywa pasy rzeźby i ich główne elementy środowiska geograficznego • po zadaniu pytań naprowadzających określa położenie Warszawy • z pomocą nauczyciela opisuje położenie poszczególnych stref krajobrazowych na Ziemi • po zadaniu pytań naprowadzających odczytuje z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów.
dostateczny (3)	Uczeń: • wymienia źródła wiedzy geograficznej • z pomocą nauczyciela, pracując we własnym tempie wskazuje na globusie i mapie świata: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe • nazywa elementy mapy i wskazuje na mapie znaki z legendy • po naprowadzeniu przez nauczyciela oblicza wysokość względną, odczytuje wartości poziomicy, wskazuje na mapie kierunki geograficzne, kontynenty, oceany • określa swoimi słowami, czym są formy ukształtowania powierzchni • nazywa pasy rzeźby, wskazuje je na mapie, określa ich cechy charakterystyczne

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• pracując we własnym tempie nazywa i omawia typy krajobrazów • z pomocą nauczyciela wyjaśnia układ przestrzenny poszczególnych stref klimatyczno-krajobrazowych na świecie • pracując we własnym tempie przyporządkuje ilustrację każdej ze stref do jej położenia na mapie świata • na podstawie wykresu temperatur i opadów oraz map klimatycznych omawia z pomocą nauczyciela cechy i zasięg poszczególnych klimatów • podaje przykłady roślin i zwierząt żyjących w poszczególnych strefach klimatycznych.
dobry (4)	Uczeń: • z pomocą nauczyciela, poprawnie definiuje pojęcia: geografia, środowisko przyrodnicze i geograficzne, bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe • stosuje legendę do odczytywania informacji • wyjaśnia do czego służy skala • rozpoznaje na mapie składniki krajobrazu • po naprowadzeniu przez nauczyciela odczytuje z rysunku poziomicowego formy terenu, wysokość bezwzględną, orientuje mapę i wskazuje w terenie główne kierunki geograficzne na podstawie mapy • po zadaniu pytań naprowadzających omawia położenie kontynentów i oceanów na mapie i względem siebie

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• pracując we własnym tempie wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni oraz przedstawia główne cechy krajobrazowe pasów rzeźby • nazywa przykładowe krainy wchodzące w skład danego pasa rzeźby • pracując we własnym tempie, po naprowadzeniu przez nauczyciela, rozpoznaje krajobrazy krain po opisach • wymienia najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu oraz wskazuje je na mapie • po naprowadzeniu wskazuje w terenie obiekty antropogeniczne i naturalne • po zadaniu pytań naprowadzających podaje przykłady przystosowań organizmów do życia w różnych strefach krajobrazowych • z pomocą nauczyciela porównuje warunki klimatyczne i krajobrazowe różnych stref • rozpoznaje krajobrazy świata na fotografiach • omawia wpływ warunków klimatycznych na warunki życia ludzi.
bardzo dobry (5)	Uczeń: • pracując we własnym tempie, definiuje długość i szerokość geograficzną • opisuje cechy południków i równoleżników, odczytuje położenie punktów na mapie • z pomocą nauczyciela, korzystając ze skali mapy oblicza odległości między wybranymi obiektami • korzystając ze znaków umownych, odczytuje informacje z mapy fizycznej Polski

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• po naprowadzeniu przez nauczyciela odczytuje wysokość bezwzględną z rysunku poziomicowego i oblicza wysokość względną wzniesienia • wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni na poszczególnych kontynentach • określa trasy pierwszych wypraw geograficznych • pracując we własnym tempie przedstawia główne cechy krajobrazów Polski, wykazuje ich zróżnicowanie, nazywa i wskazuje na mapie przykładowe krainy wchodzące w skład danego pasa rzeźby • omawia na przykładach wpływ gospodarki człowieka na zmiany w krajobrazie • rozpoznaje krajobrazy krain w opisach oraz na filmach i ilustracjach • przedstawia podstawowe zależności między składnikami krajobrazów w regionach • opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu oraz wskazuje je na mapie • z pomocą nauczyciela wyjaśnia związek pomiędzy występowaniem stref oświetlenia Ziemi a zróżnicowaniem krajobrazowym świata • wykazuje i uzasadnia wpływ warunków klimatycznych i krajobrazowych na życie człowieka.
celujący (6)	Uczeń: • opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej • samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o wyższym niż w przypadku oceny bardzo dobrej

Ocena	Wymagania edukacyjne
	stopniu trudności.

Tabelaryczne ujęcie szczegółowych wymagań edukacyjnych dostosowanych do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia z trudnościami adaptacyjnymi – językowymi z powodu przesiedlenia

Uczeń z trudnościami adaptacyjnymi - językowymi z powodu przesiedlenia – na każdą ocenę może korzystać z pomocy tłumacza i/lub innej dodatkowej pomocy w celu wytłumaczenia zadania, polecenia.

Ocena	Wymagania edukacyjne
Niedostateczny (1)	Uczeń nie opanował wiadomości i umiejętności określonych podstawą programową.
dopuszczający (2)	Uczeń: • po naprowadzeniu przez nauczyciela wskazuje na mapie półkule, połacie, kraje geograficzne, strefy krajobrazowe Ziemi • wymienia kontynenty, oceany i formy ukształtowania powierzchni • pracując we własnym tempie nazywa pasy rzeźby i ich główne elementy środowiska geograficznego • po zadaniu pytań naprowadzających określa położenie Warszawy • z pomocą nauczyciela opisuje położenie poszczególnych stref krajobrazowych na Ziemi • po zadaniu pytań naprowadzających odczytuje z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów.

Ocena	Wymagania edukacyjne
dostateczny (3)	Uczeń: - wymienia źródła wiedzy geograficznej - z pomocą nauczyciela, pracując we własnym tempie wskazuje na globusie i mapie świata: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe - nazywa elementy mapy i wskazuje na mapie znaki z legendy - po naprowadzeniu przez nauczyciela oblicza wysokość względną, odczytuje wartości poziomic, wskazuje na mapie kierunki geograficzne, kontynenty, oceany - określa swoimi słowami, czym są formy ukształtowania powierzchni - nazywa pasy rzeźby, wskazuje je na mapie, określa ich cechy charakterystyczne - pracując we własnym tempie nazywa i omawia typy krajobrazów - z pomocą nauczyciela wyjaśnia układ przestrzenny poszczególnych stref klimatyczno-krajobrazowych na świecie - pracując we własnym tempie przyporządkuje ilustrację każdej ze stref do jej położenia na mapie świata - na podstawie wykresu temperatur i opadów oraz map klimatycznych omawia z pomocą nauczyciela cechy i zasięg poszczególnych klimatów - podaje przykłady roślin i zwierząt żyjących w poszczególnych strefach klimatycznych.
dobry (4)	Uczeń:

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• z pomocą nauczyciela, poprawnie definiuje pojęcia: geografia, środowisko przyrodnicze i geograficzne, bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe • stosuje legendę do odczytywania informacji • wyjaśnia do czego służy skala • rozpoznaje na mapie składniki krajobrazu • po naprowadzeniu przez nauczyciela odczytuje z rysunku poziomicowego formy terenu, wysokość bezwzględną, orientuje mapę i wskazuje w terenie główne kierunki geograficzne na podstawie mapy • po zadaniu pytań naprowadzających omawia położenie kontynentów i oceanów na mapie i względem siebie • pracując we własnym tempie wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni oraz przedstawia główne cechy krajobrazowe pasów rzeźby • nazywa przykładowe krainy wchodzące w skład danego pasa rzeźby • pracując we własnym tempie, po naprowadzeniu przez nauczyciela rozpoznaje krajobrazy krain po opisach • wymienia najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu oraz wskazuje je na mapie • po naprowadzeniu wskazuje w terenie obiekty antropogeniczne i naturalne • po zadaniu pytań naprowadzających podaje przykłady przystosowań organizmów do życia w różnych strefach krajobrazowych • z pomocą nauczyciela porównuje warunki klimatyczne i krajobrazowe różnych stref

Ocena	Wymagania edukacyjne
	- rozpoznaje krajobrazy świata na fotografiach - omawia wpływ warunków klimatycznych na warunki życia ludzi.
bardzo dobry (5)	Uczeń: - pracując we własnym tempie, definiuje długość i szerokość geograficzną - opisuje cechy południków i równoleżników, odczytuje położenie punktów na mapie - z pomocą nauczyciela, korzystając ze skali mapy oblicza odległości między wybranymi obiektami - korzystając ze znaków umownych, odczytuje informacje z mapy fizycznej Polski - po naprowadzeniu przez nauczyciela odczytuje wysokość bezwzględną z rysunku poziomicowego i oblicza wysokość względną wzniesienia - wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni na poszczególnych kontynentach - określa trasy pierwszych wypraw geograficznych - pracując we własnym tempie przedstawia główne cechy krajobrazów Polski, wykazuje ich zróżnicowanie, nazywa i wskazuje na mapie przykładowe krainy wchodzące w skład danego pasa rzeźby - omawia na przykładach wpływ gospodarki człowieka na zmiany w krajobrazie - rozpoznaje krajobrazy krain w opisach oraz na filmach i ilustracjach - przedstawia podstawowe zależności między składnikami krajobrazów w regionach - opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu oraz wskazuje je na

Ocena	Wymagania edukacyjne
	mapie • z pomocą nauczyciela wyjaśnia związek pomiędzy występowaniem stref oświetlenia Ziemi a zróżnicowaniem krajobrazowym świata • wykazuje i uzasadnia wpływ warunków klimatycznych i krajobrazowych na życie człowieka.
celujący (6)	Uczeń: • opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej • samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o wyższym niż w przypadku oceny bardzo dobrej stopniu trudności.

Klasa 6

Tabelaryczne ujęcie szczegółowych wymagań edukacyjnych dla uczniów bez dostosowań

Ocena	Wymagania edukacyjne
niedostateczny (1)	Uczeń nie opanował wiadomości i umiejętności określonych podstawą programową.
dopuszczający (2)	Uczeń: - wskazuje na mapie lub na globusie równik, południki 0° i 180° oraz cztery półkule - podaje symbole oznaczające kierunki geograficzne - wyjaśnia, do czego służą współrzędne geograficzne - wymienia rodzaje ciał niebieskich oraz planety w Układzie Słonecznym - objaśnia ruchy Ziemi i je demonstruje przy użyciu modeli - wymienia daty rozpoczęcia astronomicznych pór roku - wskazuje na globusie i mapie strefy oświetlenia Ziemi - określa położenie Europy na mapie świata - wymienia nazwy większych mórz, zatok, cieśnin i wysp Europy i wskazuje je na mapie - wskazuje przebieg umownej granicy między Europą a Azją - wymienia elementy krajobrazu Islandii na podstawie fotografii - wymienia strefy klimatyczne w Europie na podstawie mapy klimatycznej i obszary o cechach klimatu morskiego i kontynentalnego - wskazuje na mapie politycznej największe i najmniejsze państwa Europy

Ocena	Wymagania edukacyjne
	- wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności Europy - wyjaśnia znaczenie terminu gęstość zaludnienia - wskazuje na mapie rozmieszczenia ludności obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia - wymienia starzejące się kraje Europy - na podstawie mapy tematycznej wymienia grupy ludów zamieszkujących Europę, języki, religie - wskazuje Paryż i Londyn na mapie Europy - wymienia zadania i funkcje rolnictwa, przemysłu - wymienia znane i cenione na świecie francuskie wyroby przemysłowe - podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii - wymienia walory przyrodnicze Europy Południowej na podstawie mapy ogólnogeograficznej - wymienia atrakcje turystyczne w wybranych krajach Europy Południowej na podstawie mapy tematycznej i fotografii - wymienia główne działy przetwórstwa przemysłowego w Niemczech na podstawie diagramu kołowego - wskazuje na mapie Nadrenię Północną-Westfalię - wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji - wymienia atrakcje turystyczne w Czechach i na Słowacji oraz walory przyrodnicze Litwy i Białorusi - omawia położenie geograficzne Ukrainy na podstawie mapy ogólnogeograficznej - wymienia surowce mineralne Ukrainy na podstawie mapy gospodarczej - wskazuje na mapie największe krainy geograficzne Rosji

Ocena	Wymagania edukacyjne
	wskazuje na mapie sąsiadów Polski i podaje przykłady współpracy Polski z sąsiadami.
dostateczny (3)	Uczeń: - wymienia cechy południków i równoleżników - wyjaśnia znaczenie terminów: długość geograficzna, szerokość geograficzna, rozciągłość południkowa, rozciągłość równoleżnikowa, gwiazda, planeta, planetoida, meteor, meteoryt, kometa - wymienia cechy ruchu obrotowego i obiegowego Ziemi - omawia występowanie dnia i nocy jako głównego następstwo ruchu obrotowego - wymienia strefy oświetlenia Ziemi i wskazuje ich granice na mapie lub globusie - omawia przebieg umownej granicy między Europą a Azją - wymienia czynniki decydujące o długości linii brzegowej Europy - wymienia największe krainy geograficzne Europy i wskazuje je na mapie - opisuje położenie geograficzne Islandii na podstawie mapy ogólnogeograficznej - przedstawia kryterium wyróżniania stref klimatycznych - omawia cechy wybranych typów i odmian klimatu Europy na podstawie klimatogramów - wymienia i wskazuje na mapie politycznej Europy państwa powstałe na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych dwudziestego wieku - omawia rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie mapy - przedstawia liczbę ludności Europy na tle liczby ludności pozostałych kontynentów na podstawie

Ocena	Wymagania edukacyjne
	wykresów • charakteryzuje zróżnicowanie językowe ludności Europy na podstawie mapy tematycznej • wymienia przyczyny migracji ludności • wymienia kraje imigracyjne i kraje emigracyjne w Europie • wymienia cechy krajobrazu wielkomiejskiego • wymienia i wskazuje na mapie największe miasta Europy i świata • wymienia czynniki rozwoju przemysłu we Francji • podaje przykłady działów nowoczesnego przemysłu we Francji • wymienia czynniki wpływające na strukturę produkcji energii w Europie • podaje główne zalety i wady różnych typów elektrowni • omawia walory kulturowe Europy Południowej na podstawie fotografii • wymienia elementy infrastruktury turystycznej na podstawie fotografii oraz tekstów źródłowych • omawia znaczenie przemysłu w niemieckiej gospodarce • wymienia znane i cenione na świecie niemieckie wyroby przemysłowe • rozpoznaje obiekty z Listy Światowego Dziedzictwa UNESCO w Czechach i na Słowacji na ilustracjach • przedstawia atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi na podstawie mapy tematycznej i fotografii • wymienia na podstawie mapy cechy środowiska przyrodniczego Ukrainy sprzyjające rozwojowi gospodarki • wskazuje na mapie obszary, nad którymi Ukraina utraciła kontrolę

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• podaje nazwy euroregionów na podstawie mapy.
dobry (4)	Uczeń: • odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i mapie • odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych • rozpoznaje rodzaje ciał niebieskich przedstawionych na ilustracji • opisuje dzienną wędrówkę Słońca po niebie, posługując się ilustracją lub planszą • omawia wędrówkę Słońca po niebie w różnych porach roku na podstawie ilustracji • przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku na podstawie ilustracji • wymienia następstwa ruchu obiegowego Ziemi • wyjaśnia, na jakiej podstawie wyróżnia się strefy oświetlenia Ziemi • opisuje ukształtowanie powierzchni Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej • opisuje położenie Islandii względem płyt litosfery na podstawie mapy geologicznej • wymienia przykłady obszarów występowania trzęsień ziemi i wybuchów wulkanów na świecie na podstawie mapy geologicznej i mapy ogólnogeograficznej • omawia czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatyczne Europy na podstawie map klimatycznych • podaje różnice między strefami klimatycznymi, które znajdują się w Europie • charakteryzuje zmiany liczby ludności Europy

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• analizuje strukturę wieku i płci ludności na podstawie piramid wieku i płci ludności wybranych krajów Europy • przedstawia przyczyny zróżnicowania narodowościowego, językowego, kulturowego i religijnego ludności w Europie • przedstawia zalety i wady życia w wielkim mieście • wyjaśnia, czym się charakteryzuje nowoczesny przemysł we Francji • omawia zmiany w wykorzystaniu źródeł energii w Europie w dwudziestym i dwudziestym pierwszym wieku na podstawie wykresu • omawia znaczenie turystyki w krajach Europy Południowej na podstawie wykresów • omawia przyczyny zmian zapoczątkowanych w przemyśle w Niemczech w latach sześćdziesiątych dwudziestego wieku • analizuje strukturę zatrudnienia w przemyśle w Niemczech na podstawie diagramu kołowego • charakteryzuje środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji na podstawie mapy ogólnogeograficznej • omawia środowisko przyrodnicze Litwy i Białorusi i ich atrakcyjność turystyczną • podaje przyczyny zmniejszania się liczby ludności Ukrainy • omawia cechy środowiska przyrodniczego Rosji na podstawie mapy ogólnogeograficznej • charakteryzuje relacje Polski z Rosją podstawie dodatkowych źródeł.
bardzo dobry (5)	Uczeń:

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• określa położenie matematyczno-geograficzne punktów i obszarów na mapie świata i mapie Europy • oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową wybranych obszarów na Ziemi • opisuje budowę Układu Słonecznego • wyjaśnia zależność między kątem padania promieni słonecznych a długością cienia gnomonu lub drzewa na podstawie ilustracji • określa różnicę między czasem strefowym a czasem słonecznym na kuli ziemskiej • wyjaśnia przyczyny występowania dnia polarnego i nocy polarnej • charakteryzuje strefy oświetlenia Ziemi • porównuje ukształtowanie powierzchni różnych części Europy • wyjaśnia przyczyny występowania gejzerów na Islandii • omawia strefy klimatyczne w Europie i charakterystyczną dla nich roślinność na podstawie klimatogramów i fotografii • omawia wpływ prądów morskich i ukształtowania powierzchni na klimat w Europie • porównuje piramidy wieku i płci społeczeństw: młodego i starzejącego się • przedstawia skutki zróżnicowania kulturowego ludności Europy • przedstawia korzyści i zagrożenia związane z migracjami ludności • porównuje Paryż i Londyn pod względem ich znaczenia na świecie • wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług we Francji • przedstawia zalety i wady elektrowni jądrowych • omawia wpływ rozwoju turystyki na infrastrukturę turystyczną oraz strukturę zatrudnienia w krajach

Ocena	Wymagania edukacyjne
	Europy Południowej • przedstawia główne kierunki zmian przemysłu w Nadrenii Północnej-Westfalii • porównuje cechy środowiska przyrodniczego i atrakcje turystyczne Czech i Słowacji • porównuje walory przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej i fotografii • podaje przyczyny konfliktów na Ukrainie • opisuje stosunki Polski z sąsiadami na podstawie dodatkowych źródeł.
celujący (6)	Uczeń: • doskonale opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej • samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności.

Tabelaryczne ujęcie szczegółowych wymagań edukacyjnych dostosowanych do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia z ryzykiem dysleksji rozwojowej, dysleksją rozwojową, dysortografią, dysgrafią, dyskalkulią

W przypadku dysgrafii nie jest wymagana precyzja przy tworzeniu rysunków, schematów. Akceptowane jest pismo drukowane i prace domowe pisane na komputerze.

W przypadku dyskalkulii oceniany jest przede wszystkim tok rozumowania, a nie techniczna strona liczenia.

Ocena	Wymagania edukacyjne
niedostateczny (1)	Uczeń nie opanował wiadomości i umiejętności określonych podstawą programową.
dopuszczający (2)	Uczeń: • z pomocą nauczyciela, pracując we własnym tempie wskazuje na mapie lub na globusie równik, południki 0° i 180° oraz cztery półkule • podaje symbole oznaczające kierunki geograficzne • wyjaśnia, do czego służą współrzędne geograficzne • wymienia rodzaje ciał niebieskich oraz planety w Układzie Słonecznym • objaśnia ruchy Ziemi i je demonstruje przy użyciu modeli • z pomocą nauczyciela wymienia daty rozpoczęcia astronomicznych pór roku • wskazuje na globusie i mapie strefy oświetlenia Ziemi • z pomocą nauczyciela określa położenie Europy na mapie świata • z pomocą nauczyciela wymienia nazwy większych mórz, zatok, cieśnin i wysp Europy i wskazuje je na mapie • wskazuje przebieg umownej granicy między Europą a Azją • wymienia elementy krajobrazu Islandii na podstawie fotografii • wymienia strefy klimatyczne w Europie na podstawie mapy klimatycznej i obszary o cechach klimatu morskiego i kontynentalnego • wskazuje na mapie politycznej największe i najmniejsze państwa Europy • wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności Europy

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• wyjaśnia znaczenie terminu gęstość zaludnienia • wskazuje na mapie rozmieszczenia ludności obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia • wymienia starzejące się kraje Europy • na podstawie mapy tematycznej wymienia grupy ludów zamieszkujących Europę, języki, religie • wskazuje Paryż i Londyn na mapie Europy • wymienia zadania i funkcje rolnictwa, przemysłu • wymienia znane i cenione na świecie francuskie wyroby przemysłowe • podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii • wymienia walory przyrodnicze Europy Południowej na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia atrakcje turystyczne w wybranych krajach Europy Południowej na podstawie mapy tematycznej i fotografii • wymienia główne działy przetwórstwa przemysłowego w Niemczech na podstawie diagramu kołowego • wskazuje na mapie Nadrenię Północną-Westfalię • wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji • wymienia atrakcje turystyczne w Czechach i na Słowacji oraz walory przyrodnicze Litwy i Białorusi • z niewielką pomocą nauczyciela omawia położenie geograficzne Ukrainy na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia surowce mineralne Ukrainy na podstawie mapy gospodarczej • z pomocą nauczyciela wskazuje na mapie największe krainy geograficzne Rosji

Ocena	Wymagania edukacyjne
	wskazuje na mapie sąsiadów Polski i podaje przykłady współpracy Polski z sąsiadami.
dostateczny (3)	Uczeń: - z pomocą nauczyciela wymienia cechy południków i równoleżników - wyjaśnia znaczenie terminów: długość geograficzna, szerokość geograficzna, rozciągłość południkowa, rozciągłość równoleżnikowa, gwiazda, planeta, planetoida, meteor, meteoryt, kometa - wymienia cechy ruchu obrotowego i obiegowego Ziemi - omawia występowanie dnia i nocy jako głównego następstwo ruchu obrotowego - z niewielką pomocą nauczyciela wymienia strefy oświetlenia Ziemi i wskazuje ich granice na mapie lub globusie - omawia przebieg umownej granicy między Europą a Azją - wymienia czynniki decydujące o długości linii brzegowej Europy - z pomocą nauczyciela wymienia największe krainy geograficzne Europy i wskazuje je na mapie - z niewielką pomocą nauczyciela opisuje położenie geograficzne Islandii na podstawie mapy ogólnogeograficznej - przedstawia kryterium wyróżniania stref klimatycznych - omawia cechy wybranych typów i odmian klimatu Europy na podstawie klimatogramów - wymienia i wskazuje na mapie politycznej Europy państwa powstałe na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych dwudziestego wieku

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• omawia rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie mapy • przedstawia liczbę ludności Europy na tle liczby ludności pozostałych kontynentów na podstawie wykresów • charakteryzuje zróżnicowanie językowe ludności Europy na podstawie mapy tematycznej • wymienia przyczyny migracji ludności • wymienia kraje imigracyjne i kraje emigracyjne w Europie • wymienia cechy krajobrazu wielkomiejskiego • z niewielką pomocą nauczyciela wymienia i wskazuje na mapie największe miasta Europy i świata • wymienia czynniki rozwoju przemysłu we Francji • podaje przykłady działów nowoczesnego przemysłu we Francji • wymienia czynniki wpływające na strukturę produkcji energii w Europie • podaje główne zalety i wady różnych typów elektrowni • omawia walory kulturowe Europy Południowej na podstawie fotografii • wymienia elementy infrastruktury turystycznej na podstawie fotografii oraz tekstów źródłowych • omawia znaczenie przemysłu w niemieckiej gospodarce • wymienia znane i cenione na świecie niemieckie wyroby przemysłowe • rozpoznaje obiekty z Listy Światowego Dziedzictwa UNESCO w Czechach i na Słowacji na ilustracjach • przedstawia atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi na podstawie mapy tematycznej i fotografii • wymienia na podstawie mapy cechy środowiska przyrodniczego Ukrainy sprzyjające rozwojowi

Ocena	Wymagania edukacyjne
	gospodarki - wskazuje na mapie obszary, nad którymi Ukraina utraciła kontrolę - podaje nazwy euroregionów na podstawie mapy.
dobry (4)	Uczeń: - z pomocą nauczyciela, po naprowadzeniu, pracując we własnym tempie odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i mapie, odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych - rozpoznaje rodzaje ciał niebieskich przedstawionych na ilustracji - opisuje dzienną wędrówkę Słońca po niebie, posługując się ilustracją lub planszą - z niewielką pomocą nauczyciela omawia wędrówkę Słońca po niebie w różnych porach roku na podstawie ilustracji - z niewielką pomocą nauczyciela przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku na podstawie ilustracji - wymienia następstwa ruchu obiegowego Ziemi - wyjaśnia, na jakiej podstawie wyróżnia się strefy oświetlenia Ziemi - opisuje ukształtowanie powierzchni Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej - opisuje położenie Islandii względem płyt litosfery na podstawie mapy geologicznej - wymienia przykłady obszarów występowania trzęsień ziemi i wybuchów wulkanów na świecie na

Ocena	Wymagania edukacyjne
	podstawie mapy geologicznej i mapy ogólnogeograficznej • omawia czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatyczne Europy na podstawie map klimatycznych • podaje różnice między strefami klimatycznymi, które znajdują się w Europie • charakteryzuje zmiany liczby ludności Europy • analizuje strukturę wieku i płci ludności na podstawie piramid wieku i płci ludności wybranych krajów Europy • przedstawia przyczyny zróżnicowania narodowościowego, językowego, kulturowego i religijnego ludności w Europie • przedstawia zalety i wady życia w wielkim mieście • wyjaśnia, czym się charakteryzuje nowoczesny przemysł we Francji • omawia zmiany w wykorzystaniu źródeł energii w Europie w dwudziestym i dwudziestym pierwszym wieku na podstawie wykresu • omawia znaczenie turystyki w krajach Europy Południowej na podstawie wykresów • omawia przyczyny zmian zapoczątkowanych w przemyśle w Niemczech w latach sześćdziesiątych dwudziestego wieku • analizuje strukturę zatrudnienia w przemyśle w Niemczech na podstawie diagramu kołowego • po naprowadzeniu przez nauczyciela charakteryzuje środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji na podstawie mapy ogólnogeograficznej • omawia środowisko przyrodnicze Litwy i Białorusi i ich atrakcyjność turystyczną • podaje przyczyny zmniejszania się liczby ludności Ukrainy

Ocena	Wymagania edukacyjne
	- z niewielką pomocą nauczyciela omawia cechy środowiska przyrodniczego Rosji na podstawie mapy ogólnogeograficznej - charakteryzuje relacje Polski z Rosją podstawie dodatkowych źródeł.
bardzo dobry (5)	Uczeń: - z pomocą nauczyciela, po naprowadzeniu, pracując we własnym tempie określa położenie matematyczno-geograficzne punktów i obszarów na mapie świata i mapie Europy - z pomocą nauczyciela oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową wybranych obszarów na Ziemi - opisuje budowę Układu Słonecznego - z pomocą nauczyciela wyjaśnia zależność między kątem padania promieni słonecznych a długością cienia gnomonu lub drzewa na podstawie ilustracji - określa różnicę między czasem strefowym a czasem słonecznym na kuli ziemskiej - wyjaśnia przyczyny występowania dnia polarnego i nocy polarnej - charakteryzuje strefy oświetlenia Ziemi - porównuje ukształtowanie powierzchni różnych części Europy - wyjaśnia przyczyny występowania gejzerów na Islandii - omawia strefy klimatyczne w Europie i charakterystyczną dla nich roślinność na podstawie klimatogramów i fotografii

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• omawia wpływ prądów morskich i ukształtowania powierzchni na klimat w Europie • porównuje piramidy wieku i płci społeczeństw: młodego i starzejącego się • przedstawia skutki zróżnicowania kulturowego ludności Europy • przedstawia korzyści i zagrożenia związane z migracjami ludności • porównuje Paryż i Londyn pod względem ich znaczenia na świecie • wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług we Francji • przedstawia zalety i wady elektrowni jądrowych • omawia wpływ rozwoju turystyki na infrastrukturę turystyczną oraz strukturę zatrudnienia w krajach Europy Południowej • przedstawia główne kierunki zmian przemysłu w Nadrenii Północnej-Westfalii • porównuje cechy środowiska przyrodniczego i atrakcje turystyczne Czech i Słowacji • porównuje walory przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej i fotografii • podaje przyczyny konfliktów na Ukrainie • opisuje stosunki Polski z sąsiadami na podstawie dodatkowych źródeł.
celujący (6)	Uczeń: • doskonale opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej • samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności.

Tabelaryczne ujęcie szczegółowych wymagań edukacyjnych dostosowanych do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia z niezdiagnozowanymi trudnościami szkolnymi, obniżoną sprawnością intelektualną, deficytami/dysharmonią rozwojową, zaburzeniami mowy, obniżeniem funkcji wzrokowych i słuchowych

Ocena	Wymagania edukacyjne
Niedostateczny (1)	Uczeń nie opanował wiadomości i umiejętności określonych podstawą programową.
dopuszczający (2)	Uczeń: • z pomocą nauczyciela, pracując we własnym tempie wskazuje na mapie lub na globusie równik, południki 0° i 180° oraz cztery półkule • podaje symbole oznaczające kierunki geograficzne • wyjaśnia, do czego służą współrzędne geograficzne • wymienia rodzaje ciał niebieskich oraz planety w Układzie Słonecznym • objaśnia ruchy Ziemi i je demonstruje przy użyciu modeli • z niewielką pomocą nauczyciela wymienia daty rozpoczęcia astronomicznych pór roku • wskazuje na globusie i mapie strefy oświetlenia Ziemi • określa położenie Europy na mapie świata • z niewielką pomocą nauczyciela wymienia nazwy większych mórz, zatok, cieśnin i wysp Europy i wskazuje je na mapie • wskazuje przebieg umownej granicy między Europą a Azją • wymienia elementy krajobrazu Islandii na podstawie fotografii

Ocena	Wymagania edukacyjne
	- wymienia strefy klimatyczne w Europie na podstawie mapy klimatycznej i obszary o cechach klimatu morskiego i kontynentalnego - wskazuje na mapie politycznej największe i najmniejsze państwa Europy - wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności Europy - wyjaśnia znaczenie terminu gęstość zaludnienia - wskazuje na mapie rozmieszczenia ludności obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia - wymienia starzejące się kraje Europy - na podstawie mapy tematycznej wymienia grupy ludów zamieszkujących Europę, języki, religie - wskazuje Paryż i Londyn na mapie Europy - wymienia zadania i funkcje rolnictwa, przemysłu - wymienia znane i cenione na świecie francuskie wyroby przemysłowe - podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii - wymienia walory przyrodnicze Europy Południowej na podstawie mapy ogólnogeograficznej - wymienia atrakcje turystyczne w wybranych krajach Europy Południowej na podstawie mapy tematycznej i fotografii - wymienia główne działy przetwórstwa przemysłowego w Niemczech na podstawie diagramu kołowego - wskazuje na mapie Nadrenię Północną-Westfalię - wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji - wymienia atrakcje turystyczne w Czechach i na Słowacji oraz walory przyrodnicze Litwy i Białorusi

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• omawia położenie geograficzne Ukrainy na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia surowce mineralne Ukrainy na podstawie mapy gospodarczej • wskazuje na mapie największe krainy geograficzne Rosji • wskazuje na mapie sąsiadów Polski i podaje przykłady współpracy Polski z sąsiadami.
dostateczny (3)	Uczeń: • z pomocą nauczyciela uczeń wymienia cechy południków i równoleżników • wyjaśnia znaczenie terminów: długość geograficzna, szerokość geograficzna, rozciągłość południkowa, rozciągłość równoleżnikowa, gwiazda, planeta, planetoida, meteor, meteoryt, kometa • z niewielką pomocą nauczyciela wymienia cechy ruchu obrotowego i obiegowego Ziemi • omawia występowanie dnia i nocy jako głównego następstwo ruchu obrotowego • wymienia strefy oświetlenia Ziemi i wskazuje ich granice na mapie lub globusie • omawia przebieg umownej granicy między Europą a Azją • wymienia czynniki decydujące o długości linii brzegowej Europy • z niewielką pomocą nauczyciela wymienia największe krainy geograficzne Europy i wskazuje je na mapie • opisuje położenie geograficzne Islandii na podstawie mapy ogólnogeograficznej • przedstawia kryterium wyróżniania stref klimatycznych • po naprowadzeniu przez nauczyciela omawia cechy wybranych typów i odmian klimatu Europy na

Ocena	Wymagania edukacyjne
	podstawie klimatogramów - wymienia i wskazuje na mapie politycznej Europy państwa powstałe na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych dwudziestego wieku - omawia rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie mapy - przedstawia liczbę ludności Europy na tle liczby ludności pozostałych kontynentów na podstawie wykresów - charakteryzuje zróżnicowanie językowe ludności Europy na podstawie mapy tematycznej - wymienia przyczyny migracji ludności - wymienia kraje imigracyjne i kraje emigracyjne w Europie - wymienia cechy krajobrazu wielkomiejskiego - wymienia i wskazuje na mapie największe miasta Europy i świata - wymienia czynniki rozwoju przemysłu we Francji - podaje przykłady działów nowoczesnego przemysłu we Francji - wymienia czynniki wpływające na strukturę produkcji energii w Europie - podaje główne zalety i wady różnych typów elektrowni - omawia walory kulturowe Europy Południowej na podstawie fotografii - wymienia elementy infrastruktury turystycznej na podstawie fotografii oraz tekstów źródłowych - omawia znaczenie przemysłu w niemieckiej gospodarce - wymienia znane i cenione na świecie niemieckie wyroby przemysłowe - rozpoznaje obiekty z Listy Światowego Dziedzictwa UNESCO w Czechach i na Słowacji na

Ocena	Wymagania edukacyjne
	ilustracjach • przedstawia atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi na podstawie mapy tematycznej i fotografii • wymienia na podstawie mapy cechy środowiska przyrodniczego Ukrainy sprzyjające rozwojowi gospodarki • wskazuje na mapie obszary, nad którymi Ukraina utraciła kontrolę • podaje nazwy euroregionów na podstawie mapy.
dobry (4)	Uczeń: • z pomocą nauczyciela, po naprowadzeniu, pracując we własnym tempie odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i mapie • z niewielką pomocą nauczyciela odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych • rozpoznaje rodzaje ciał niebieskich przedstawionych na ilustracji • opisuje dzienną wędrówkę Słońca po niebie, posługując się ilustracją lub planszą • omawia wędrówkę Słońca po niebie w różnych porach roku na podstawie ilustracji • przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku na podstawie ilustracji • wymienia następstwa ruchu obiegowego Ziemi • wyjaśnia, na jakiej podstawie wyróżnia się strefy oświetlenia Ziemi

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• opisuje ukształtowanie powierzchni Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej • opisuje położenie Islandii względem płyt litosfery na podstawie mapy geologicznej • wymienia przykłady obszarów występowania trzęsień ziemi i wybuchów wulkanów na świecie na podstawie mapy geologicznej i mapy ogólnogeograficznej • omawia czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatyczne Europy na podstawie map klimatycznych • podaje różnice między strefami klimatycznymi, które znajdują się w Europie • charakteryzuje zmiany liczby ludności Europy • analizuje strukturę wieku i płci ludności na podstawie piramid wieku i płci ludności wybranych krajów Europy • przedstawia przyczyny zróżnicowania narodowościowego, językowego, kulturowego i religijnego ludności w Europie • przedstawia zalety i wady życia w wielkim mieście • wyjaśnia, czym się charakteryzuje nowoczesny przemysł we Francji • omawia zmiany w wykorzystaniu źródeł energii w Europie w dwudziestym i dwudziestym pierwszym wieku na podstawie wykresu • omawia znaczenie turystyki w krajach Europy Południowej na podstawie wykresów • omawia przyczyny zmian zapoczątkowanych w przemyśle w Niemczech w latach sześćdziesiątych dwudziestego wieku • analizuje strukturę zatrudnienia w przemyśle w Niemczech na podstawie diagramu kołowego • charakteryzuje środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji na podstawie mapy ogólnogeograficznej

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• omawia środowisko przyrodnicze Litwy i Białorusi i ich atrakcyjność turystyczną • podaje przyczyny zmniejszania się liczby ludności Ukrainy • omawia cechy środowiska przyrodniczego Rosji na podstawie mapy ogólnogeograficznej • charakteryzuje relacje Polski z Rosją podstawie dodatkowych źródeł.
bardzo dobry (5)	Uczeń: • z pomocą nauczyciela, po naprowadzeniu, pracując we własnym tempie określa położenie matematyczno-geograficzne punktów i obszarów na mapie świata i mapie Europy • z niewielką pomocą nauczyciela oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową wybranych obszarów na Ziemi • opisuje budowę Układu Słonecznego • po naprowadzeniu wyjaśnia zależność między kątem padania promieni słonecznych a długością cienia gnomonu lub drzewa na podstawie ilustracji • określa różnicę między czasem strefowym a czasem słonecznym na kuli ziemskiej • wyjaśnia przyczyny występowania dnia polarnego i nocy polarnej • charakteryzuje strefy oświetlenia Ziemi • porównuje ukształtowanie powierzchni różnych części Europy • wyjaśnia przyczyny występowania gejzerów na Islandii • omawia strefy klimatyczne w Europie i charakterystyczną dla nich roślinność na podstawie

Ocena	Wymagania edukacyjne
	klimatogramów i fotografii • omawia wpływ prądów morskich i ukształtowania powierzchni na klimat w Europie • porównuje piramidy wieku i płci społeczeństw: młodego i starzejącego się • przedstawia skutki zróżnicowania kulturowego ludności Europy • przedstawia korzyści i zagrożenia związane z migracjami ludności • porównuje Paryż i Londyn pod względem ich znaczenia na świecie • wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług we Francji • przedstawia zalety i wady elektrowni jądrowych • omawia wpływ rozwoju turystyki na infrastrukturę turystyczną oraz strukturę zatrudnienia w krajach Europy Południowej • przedstawia główne kierunki zmian przemysłu w Nadrenii Północnej-Westfalii • porównuje cechy środowiska przyrodniczego i atrakcje turystyczne Czech i Słowacji • porównuje walory przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej i fotografii • podaje przyczyny konfliktów na Ukrainie • opisuje stosunki Polski z sąsiadami na podstawie dodatkowych źródeł.
celujący (6)	Uczeń: • doskonale opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej • samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności.

Tabelaryczne ujęcie szczegółowych wymagań edukacyjnych dostosowanych do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia z nadpobudliwością psychoruchową, ADHD, trudnościami z koncentracją uwagi, zaburzeniami emocjonalnymi, zaburzeniami w relacjach społecznych

Ocena	Wymagania edukacyjne
niedostateczny (1)	Uczeń nie opanował wiadomości i umiejętności określonych podstawą programową.
dopuszczający (2)	Uczeń: - wskazuje na mapie lub na globusie równik, południki 0° i 180° oraz cztery półkule - podaje symbole oznaczające kierunki geograficzne - wyjaśnia, do czego służą współrzędne geograficzne - wymienia rodzaje ciał niebieskich oraz planety w Układzie Słonecznym - objaśnia ruchy Ziemi i je demonstruje przy użyciu modeli - wymienia daty rozpoczęcia astronomicznych pór roku - wskazuje na globusie i mapie strefy oświetlenia Ziemi - określa położenie Europy na mapie świata - z pomocą nauczyciela wymienia nazwy większych mórz, zatok, cieśnin i wysp Europy i wskazuje je na mapie - wskazuje przebieg umownej granicy między Europą a Azją - wymienia elementy krajobrazu Islandii na podstawie fotografii - wymienia strefy klimatyczne w Europie na podstawie mapy klimatycznej i obszary o cechach klimatu

Ocena	Wymagania edukacyjne
	morskiego i kontynentalnego • wskazuje na mapie politycznej największe i najmniejsze państwa Europy • wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności Europy • wyjaśnia znaczenie terminu gęstość zaludnienia • wskazuje na mapie rozmieszczenia ludności obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia • wymienia starzejące się kraje Europy • na podstawie mapy tematycznej wymienia grupy ludów zamieszkujących Europę, języki, religie • wskazuje Paryż i Londyn na mapie Europy • wymienia zadania i funkcje rolnictwa, przemysłu • wymienia znane i cenione na świecie francuskie wyroby przemysłowe • podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii • wymienia walory przyrodnicze Europy Południowej na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia atrakcje turystyczne w wybranych krajach Europy Południowej na podstawie mapy tematycznej i fotografii • wymienia główne działy przetwórstwa przemysłowego w Niemczech na podstawie diagramu kołowego • wskazuje na mapie Nadrenię Północną-Westfalię • wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji • wymienia atrakcje turystyczne w Czechach i na Słowacji oraz walory przyrodnicze Litwy i Białorusi • omawia położenie geograficzne Ukrainy na podstawie mapy ogólnogeograficznej

Ocena	Wymagania edukacyjne
	- wymienia surowce mineralne Ukrainy na podstawie mapy gospodarczej - wskazuje na mapie największe krainy geograficzne Rosji - wskazuje na mapie sąsiadów Polski i podaje przykłady współpracy Polski z sąsiadami.
dostateczny (3)	Uczeń: - wymienia cechy południków i równoleżników - wyjaśnia znaczenie terminów: długość geograficzna, szerokość geograficzna, rozciągłość południkowa, rozciągłość równoleżnikowa, gwiazda, planeta, planetoida, meteor, meteoryt, kometa - wymienia cechy ruchu obrotowego i obiegowego Ziemi - omawia występowanie dnia i nocy jako głównego następstwo ruchu obrotowego - wymienia strefy oświetlenia Ziemi i wskazuje ich granice na mapie lub globusie - omawia przebieg umownej granicy między Europą a Azją - wymienia czynniki decydujące o długości linii brzegowej Europy - wymienia największe krainy geograficzne Europy i wskazuje je na mapie - opisuje położenie geograficzne Islandii na podstawie mapy ogólnogeograficznej - przedstawia kryterium wyróżniania stref klimatycznych - omawia cechy wybranych typów i odmian klimatu Europy na podstawie klimatogramów - wymienia i wskazuje na mapie politycznej Europy państwa powstałe na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych dwudziestego wieku

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• omawia rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie mapy • przedstawia liczbę ludności Europy na tle liczby ludności pozostałych kontynentów na podstawie wykresów • charakteryzuje zróżnicowanie językowe ludności Europy na podstawie mapy tematycznej • wymienia przyczyny migracji ludności • wymienia kraje imigracyjne i kraje emigracyjne w Europie • wymienia cechy krajobrazu wielkomiejskiego • wymienia i wskazuje na mapie największe miasta Europy i świata • wymienia czynniki rozwoju przemysłu we Francji • podaje przykłady działów nowoczesnego przemysłu we Francji • wymienia czynniki wpływające na strukturę produkcji energii w Europie • podaje główne zalety i wady różnych typów elektrowni • omawia walory kulturowe Europy Południowej na podstawie fotografii • wymienia elementy infrastruktury turystycznej na podstawie fotografii oraz tekstów źródłowych • omawia znaczenie przemysłu w niemieckiej gospodarce • wymienia znane i cenione na świecie niemieckie wyroby przemysłowe • rozpoznaje obiekty z Listy Światowego Dziedzictwa UNESCO w Czechach i na Słowacji na ilustracjach • przedstawia atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi na podstawie mapy tematycznej i fotografii • wymienia na podstawie mapy cechy środowiska przyrodniczego Ukrainy sprzyjające rozwojowi

Ocena	Wymagania edukacyjne
	gospodarki - wskazuje na mapie obszary, nad którymi Ukraina utraciła kontrolę - podaje nazwy euroregionów na podstawie mapy.
dobry (4)	Uczeń: - odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i mapie - odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych - rozpoznaje rodzaje ciał niebieskich przedstawionych na ilustracji - opisuje dzienną wędrówkę Słońca po niebie, posługując się ilustracją lub planszą - omawia wędrówkę Słońca po niebie w różnych porach roku na podstawie ilustracji - przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku na podstawie ilustracji - wymienia następstwa ruchu obiegowego Ziemi - wyjaśnia, na jakiej podstawie wyróżnia się strefy oświetlenia Ziemi - opisuje ukształtowanie powierzchni Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej - opisuje położenie Islandii względem płyt litosfery na podstawie mapy geologicznej - wymienia przykłady obszarów występowania trzęsień ziemi i wybuchów wulkanów na świecie na podstawie mapy geologicznej i mapy ogólnogeograficznej - omawia czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatyczne Europy na podstawie map klimatycznych

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• podaje różnice między strefami klimatycznymi, które znajdują się w Europie • charakteryzuje zmiany liczby ludności Europy • analizuje strukturę wieku i płci ludności na podstawie piramid wieku i płci ludności wybranych krajów Europy • przedstawia przyczyny zróżnicowania narodowościowego, językowego, kulturowego i religijnego ludności w Europie • przedstawia zalety i wady życia w wielkim mieście • wyjaśnia, czym się charakteryzuje nowoczesny przemysł we Francji • omawia zmiany w wykorzystaniu źródeł energii w Europie w dwudziestym i dwudziestym pierwszym wieku na podstawie wykresu • omawia znaczenie turystyki w krajach Europy Południowej na podstawie wykresów • omawia przyczyny zmian zapoczątkowanych w przemyśle w Niemczech w latach sześćdziesiątych dwudziestego wieku • analizuje strukturę zatrudnienia w przemyśle w Niemczech na podstawie diagramu kołowego • charakteryzuje środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji na podstawie mapy ogólnogeograficznej • omawia środowisko przyrodnicze Litwy i Białorusi i ich atrakcyjność turystyczną • podaje przyczyny zmniejszania się liczby ludności Ukrainy • omawia cechy środowiska przyrodniczego Rosji na podstawie mapy ogólnogeograficznej • charakteryzuje relacje Polski z Rosją na podstawie dodatkowych źródeł.

Ocena	Wymagania edukacyjne
bardzo dobry (5)	Uczeń: • określa położenie matematyczno-geograficzne punktów i obszarów na mapie świata i mapie Europy • oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową wybranych obszarów na Ziemi • opisuje budowę Układu Słonecznego • wyjaśnia zależność między kątem padania promieni słonecznych a długością cienia gnomonu lub drzewa na podstawie ilustracji • określa różnicę między czasem strefowym a czasem słonecznym na kuli ziemskiej • wyjaśnia przyczyny występowania dnia polarnego i nocy polarnej • charakteryzuje strefy oświetlenia Ziemi • porównuje ukształtowanie powierzchni różnych części Europy • wyjaśnia przyczyny występowania gejzerów na Islandii • omawia strefy klimatyczne w Europie i charakterystyczną dla nich roślinność na podstawie klimatogramów i fotografii • omawia wpływ prądów morskich i ukształtowania powierzchni na klimat w Europie • porównuje piramidy wieku i płci społeczeństw: młodego i starzejącego się • przedstawia skutki zróżnicowania kulturowego ludności Europy • przedstawia korzyści i zagrożenia związane z migracjami ludności • porównuje Paryż i Londyn pod względem ich znaczenia na świecie • wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług we Francji

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• przedstawia zalety i wady elektrowni jądrowych • omawia wpływ rozwoju turystyki na infrastrukturę turystyczną oraz strukturę zatrudnienia w krajach Europy Południowej • przedstawia główne kierunki zmian przemysłu w Nadrenii Północnej-Westfalii • porównuje cechy środowiska przyrodniczego i atrakcje turystyczne Czech i Słowacji • porównuje walory przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej i fotografii • podaje przyczyny konfliktów na Ukrainie • opisuje stosunki Polski z sąsiadami na podstawie dodatkowych źródeł.
celujący (6)	Uczeń: • doskonale opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej • samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności.

Tabelaryczne ujęcie szczegółowych wymagań edukacyjnych dostosowanych do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia z trudnościami adaptacyjnymi – językowymi z powodu przesiedlenia

Uczeń z trudnościami adaptacyjnymi - językowymi z powodu przesiedlenia – na każdą ocenę może korzystać z pomocy tłumacza i/lub innej dodatkowej pomocy w celu wytłumaczenia zadania, polecenia.

Ocena	Wymagania edukacyjne
Niedostateczny (1)	Uczeń nie opanował wiadomości i umiejętności określonych podstawą programową.
dopuszczający (2)	Uczeń: - wskazuje na mapie lub na globusie równik, południki 0° i 180° oraz cztery półkule - podaje symbole oznaczające kierunki geograficzne - wyjaśnia, do czego służą współrzędne geograficzne - wymienia rodzaje ciał niebieskich oraz planety w Układzie Słonecznym - objaśnia ruchy Ziemi i je demonstruje przy użyciu modeli - wymienia daty rozpoczęcia astronomicznych pór roku - wskazuje na globusie i mapie strefy oświetlenia Ziemi - określa położenie Europy na mapie świata - wymienia nazwy większych mórz, zatok, cieśnin i wysp Europy i wskazuje je na mapie - wskazuje przebieg umownej granicy między Europą a Azją - wymienia elementy krajobrazu Islandii na podstawie fotografii - wymienia strefy klimatyczne w Europie na podstawie mapy klimatycznej i obszary o cechach klimatu morskiego i kontynentalnego - wskazuje na mapie politycznej największe i najmniejsze państwa Europy - wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności Europy - wyjaśnia znaczenie terminu gęstość zaludnienia - wskazuje na mapie rozmieszczenia ludności obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• wymienia starzejące się kraje Europy • na podstawie mapy tematycznej wymienia grupy ludów zamieszkujących Europę, języki, religie • wskazuje Paryż i Londyn na mapie Europy • wymienia zadania i funkcje rolnictwa, przemysłu • wymienia znane i cenione na świecie francuskie wyroby przemysłowe • podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii • wymienia walory przyrodnicze Europy Południowej na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia atrakcje turystyczne w wybranych krajach Europy Południowej na podstawie mapy tematycznej i fotografii • wymienia główne działy przetwórstwa przemysłowego w Niemczech na podstawie diagramu kołowego • wskazuje na mapie Nadrenię Północną-Westfalię • wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji • wymienia atrakcje turystyczne w Czechach i na Słowacji oraz walory przyrodnicze Litwy i Białorusi • omawia położenie geograficzne Ukrainy na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia surowce mineralne Ukrainy na podstawie mapy gospodarczej • wskazuje na mapie największe krainy geograficzne Rosji • wskazuje na mapie sąsiadów Polski i podaje przykłady współpracy Polski z sąsiadami.

Ocena	Wymagania edukacyjne
dostateczny (3)	Uczeń: • po naprowadzeniu wymienia cechy południków i równoleżników • wyjaśnia znaczenie terminów: długość geograficzna, szerokość geograficzna, rozciągłość południkowa, rozciągłość równoleżnikowa, gwiazda, planeta, planetoida, meteor, meteoryt, kometa • z niewielką pomocą nauczyciela wymienia cechy ruchu obrotowego i obiegowego Ziemi • omawia występowanie dnia i nocy jako głównego następstwo ruchu obrotowego • wymienia strefy oświetlenia Ziemi i wskazuje ich granice na mapie lub globusie • omawia przebieg umownej granicy między Europą a Azją • wymienia czynniki decydujące o długości linii brzegowej Europy • wymienia największe krainy geograficzne Europy i wskazuje je na mapie • opisuje położenie geograficzne Islandii na podstawie mapy ogólnogeograficznej • przedstawia kryterium wyróżniania stref klimatycznych • omawia cechy wybranych typów i odmian klimatu Europy na podstawie klimatogramów • wymienia i wskazuje na mapie politycznej Europy państwa powstałe na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych dwudziestego wieku • omawia rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie mapy • przedstawia liczbę ludności Europy na tle liczby ludności pozostałych kontynentów na podstawie wykresów • charakteryzuje zróżnicowanie językowe ludności Europy na podstawie mapy tematycznej

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• wymienia przyczyny migracji ludności • wymienia kraje imigracyjne i kraje emigracyjne w Europie • wymienia cechy krajobrazu wielkomiejskiego • wymienia i wskazuje na mapie największe miasta Europy i świata • wymienia czynniki rozwoju przemysłu we Francji • podaje przykłady działów nowoczesnego przemysłu we Francji • wymienia czynniki wpływające na strukturę produkcji energii w Europie • podaje główne zalety i wady różnych typów elektrowni • omawia walory kulturowe Europy Południowej na podstawie fotografii • wymienia elementy infrastruktury turystycznej na podstawie fotografii oraz tekstów źródłowych • omawia znaczenie przemysłu w niemieckiej gospodarce • wymienia znane i cenione na świecie niemieckie wyroby przemysłowe • rozpoznaje obiekty z Listy Światowego Dziedzictwa UNESCO w Czechach i na Słowacji na ilustracjach • przedstawia atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi na podstawie mapy tematycznej i fotografii • wymienia na podstawie mapy cechy środowiska przyrodniczego Ukrainy sprzyjające rozwojowi gospodarki • wskazuje na mapie obszary, nad którymi Ukraina utraciła kontrolę • podaje nazwy euroregionów na podstawie mapy.

Ocena	Wymagania edukacyjne
dobry (4)	Uczeń: • odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i mapie • odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych • rozpoznaje rodzaje ciał niebieskich przedstawionych na ilustracji • opisuje dzienną wędrówkę Słońca po niebie, posługując się ilustracją lub planszą • omawia wędrówkę Słońca po niebie w różnych porach roku na podstawie ilustracji • przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku na podstawie ilustracji • wymienia następstwa ruchu obiegowego Ziemi • wyjaśnia, na jakiej podstawie wyróżnia się strefy oświetlenia Ziemi • opisuje ukształtowanie powierzchni Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej • opisuje położenie Islandii względem płyt litosfery na podstawie mapy geologicznej • wymienia przykłady obszarów występowania trzęsień ziemi i wybuchów wulkanów na świecie na podstawie mapy geologicznej i mapy ogólnogeograficznej • omawia czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatyczne Europy na podstawie map klimatycznych • podaje różnice między strefami klimatycznymi, które znajdują się w Europie • charakteryzuje zmiany liczby ludności Europy • analizuje strukturę wieku i płci ludności na podstawie piramid wieku i płci ludności wybranych krajów Europy

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• przedstawia przyczyny zróżnicowania narodowościowego, językowego, kulturowego i religijnego ludności w Europie • przedstawia zalety i wady życia w wielkim mieście • wyjaśnia, czym się charakteryzuje nowoczesny przemysł we Francji • omawia zmiany w wykorzystaniu źródeł energii w Europie w dwudziestym i dwudziestym pierwszym wieku na podstawie wykresu • omawia znaczenie turystyki w krajach Europy Południowej na podstawie wykresów • omawia przyczyny zmian zapoczątkowanych w przemyśle w Niemczech w latach sześćdziesiątych dwudziestego wieku • analizuje strukturę zatrudnienia w przemyśle w Niemczech na podstawie diagramu kołowego • charakteryzuje środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji na podstawie mapy ogólnogeograficznej • omawia środowisko przyrodnicze Litwy i Białorusi i ich atrakcyjność turystyczną • podaje przyczyny zmniejszania się liczby ludności Ukrainy • omawia cechy środowiska przyrodniczego Rosji na podstawie mapy ogólnogeograficznej • charakteryzuje relacje Polski z Rosją na podstawie dodatkowych źródeł.
bardzo dobry (5)	Uczeń: • z niewielką pomocą określa położenie matematyczno-geograficzne punktów i obszarów na mapie świata i mapie Europy

Ocena	Wymagania edukacyjne
	• z niewielką pomocą oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową wybranych obszarów na Ziemi • opisuje budowę Układu Słonecznego • wyjaśnia zależność między kątem padania promieni słonecznych a długością cienia gnomonu lub drzewa na podstawie ilustracji • określa różnicę między czasem strefowym a czasem słonecznym na kuli ziemskiej • wyjaśnia przyczyny występowania dnia polarnego i nocy polarnej • charakteryzuje strefy oświetlenia Ziemi • porównuje ukształtowanie powierzchni różnych części Europy • wyjaśnia przyczyny występowania gejzerów na Islandii • omawia strefy klimatyczne w Europie i charakterystyczną dla nich roślinność na podstawie klimatogramów i fotografii • omawia wpływ prądów morskich i ukształtowania powierzchni na klimat w Europie • porównuje piramidy wieku i płci społeczeństw: młodego i starzejącego się • przedstawia skutki zróżnicowania kulturowego ludności Europy • przedstawia korzyści i zagrożenia związane z migracjami ludności • porównuje Paryż i Londyn pod względem ich znaczenia na świecie • wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług we Francji • przedstawia zalety i wady elektrowni jądrowych • omawia wpływ rozwoju turystyki na infrastrukturę turystyczną oraz strukturę zatrudnienia w krajach

Ocena	Wymagania edukacyjne
	Europy Południowej • przedstawia główne kierunki zmian przemysłu w Nadrenii Północnej-Westfalii • porównuje cechy środowiska przyrodniczego i atrakcje turystyczne Czech i Słowacji • porównuje walory przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej i fotografii • podaje przyczyny konfliktów na Ukrainie • opisuje stosunki Polski z sąsiadami na podstawie dodatkowych źródeł.
celujący (6)	Uczeń: • doskonale opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej • samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności.

Ocenę wyższą otrzymuje uczeń, który spełnia wszystkie wymagania ocen niższych – pozytywnych.

Autor: Karolina Ciebiada - Gryś

Koordynator do spraw dostępności: Agnieszka Nowicz - Chojnacka